

Valmistelija

Hallintojohtaja Henri Pätsi, p. 0401595715

Valtuusto antoi vuoden 2022 tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä 12.6.2023 § 35 kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa suosittamat havainnot lokakuun loppuun mennessä.

Arviointikertomus on oheismateriaalina.

Kaupunginjohtajan esitys

Kaupunginhallitus antaa arviointikertomuksessa vuodelta 2022 esitettyihin havaintoihin (arviointikertomuksesta poimitut havainnot lainausmerkeissä) tarkastuslautakunnalle ja valtuustolle seuraavan vastauksen:

OSAO alijäämän kattaminen: ”Sopimuksen mukaan kaupunki on sitoutunut kattamaan mahdollisen alijäämän, mihin on talousarviossa syytä varautua tulevaisuudessa.”

-> Budjetointitapa on korjattu talousarviomuutoksella vuoden 2023 talousarvioon ja sisällytetään tuleviin talousarvioihin.

Alaskirjaukset: ”Kiinteistöjen alaskirjauksiin käytettiin 1,12 M €, joita ei ollut talousarviossa.”

-> Budjetointitapa on korjattu talousarviomuutoksella vuoden 2023 talousarvioon ja sisällytetään tuleviin talousarvioihin.

Sivistys- ja hyvinvointitoiminnan määrärahaylitys: ”Toimintakate ylittyi muutetusta talousarviosta huolimatta 855 973 €:lla. Ylitys alkuperäiseen talousarvioon nähden oli 1,56 M€.”

-> Merkittävälle ylitykselle haetaan jatkossa lisämäärärahaa edellyttäen, että ylitys on tiedossa riittävän ajoissa.

Tekninen ja ympäristötoiminnan määrärahaylitys: ”Lisämäärärahasta, joka oli 390 601 € huolimatta toimintakate ylitti muutetun talousarvion 765 709 €:lla.”

-> Merkittävälle ylitykselle haetaan jatkossa lisämäärärahaa edellyttäen, että ylitys on tiedossa riittävän ajoissa.

Määrärahaylitysten perustelut: ”Tarkastuslautakunta kaipaa edelleen muutamilta toimijoilta hieman laajempia sanallisia selvityksiä yli- ja

alijäämistä talousarvioon nähden.”

-> Vuoden 2023 osavuosisikatsaus- ja tilinpäätösohjeistuksiin on tähdennetty ja tähdennetään velvollisuutta raportoida erityisesti mahdolliset taloudellisten tavoitteiden saavuttamattomuuden selittävät keskeiset perustelut.

Talouden arviointi: ”Sopeuttamisohjelman tavoite jäi vajaaksi vuonna 2022 noin 635 000 €. // Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tiukkaa talouskuria on välttämätöntä jatkaa edelleen.”

-> Talouden sopeutusohjelman toteuma v. 2021-2022 ja ennuste ohjelman toteutumasta v. 2021-2023 on laskettu ja annettu valtuustolle tiedoksi. Valtuusto on hyväksynyt talouden sopeutusohjelman vuosille 2021-2023 10.12.2020 § 50. Ohjelmalla on sitouduttu 3 056 100 € sopeuttamiseen vuosina 2021-2023. Helmikuun 2023 lopun ennusteen tilanteessa ohjelman mukaisesta sopeutuksesta jäisi toteutumatta 1 396 115 €. Valtuusto päätti 20.4.2023 ja 22.5.2023 sopeutusohjelman muuttamisesta siten, että lisäsäästöjä saadaan:

- käyttötalous -333 335 €
- investoinnit -150 000 €
- kehittämisrahaston käyttötarve - 5000 €

Talouden arviointi: ”Pudasjärven kaupunkikonsernin velat ja vuokravastuut asukasta kohden ovat valtakunnallisesti tarkastellen huolestuttavan suuret. // Kumulatiivinen ylijäämä on enää 2,7 milj. euroa, mikä edellyttää sopeuttamisohjelman tinkimätöntä noudattamista ja tiukkaa taloudenpitoa tulevina vuosina. // Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen perusteella tarkastuslautakunta edellyttää johtavilta virkamiehiltä, kaupunginhallitukselta sekä valtuutetuilta huolellisuutta ja vastuullisuutta erityisesti talousasioiden päätöksenteossa ja seurannassa. Talousasioista tulee raportoida valtuutetuille ajantasaisesti. // Peruspalveluiden toimintaympäristöt ovat toimivat ja ajanmukaiset. Jatkossa toimintojen kehittämiseen tulee erityisesti panostaa. Voimakkaasta korkojen noususta ja muista kohonneista kustannuksista johtuen investointien käynnistämistä on tarkoin harkittava. Vain kehitystä edistävät ja tuottavat investoinnit voidaan toteuttaa. // Tappiollisia tilinpäätöksiä ei ole varaa tehdä.”

-> Kaupungin talouden sopeuttamistarve on tunnistettu. Kaupungin talouden sopeuttamistarve on huomattava. Toimintakatetta on pystyttävä leikkaamaan ja investointitasoa alentamaan kaupungin talouskehityksen korjaamiseksi. Toimenpiteet ovat kiireellisiä, ja kaupungin taseeseen kertynyt edellisten tilikausien ylijäämä, 31.12.2022 tilanteessa 2 712 206 €, jouduttaneen sopeuttamistoimenpiteistä huolimatta käyttämään suunnitelmakauden 2024-2026 aikana.

Talouden sopeutusohjelma päättyessä 31.12.2023 talouden sopeuttaminen pyritään tekemään osana talousarvioprosessia erillisen ohjelman sijaan.

Talousarviovuoden 2024 ulkoisen toimintakatteen alustava raami on on valmisteltu siten, että vuodesta muodostuisi 1 000 000 € alijäämäinen. Suunnitelmavuosien 2025- 2026 alustavaksi alijäämäksi on suunniteltu 870

000 € vuodessa. Tarkastuslautakunta esittää, ettei tappiollisia tilinpäätöksiä ole varaa tehdä. Käytännössä tätä ei ole kuitenkaan mahdollista voimakkaasta ja mahdollisimman nopeasta sopeuttamisesta huolimatta.

Alustava investointiraami on suunniteltu taloudellisesti kestäväksi arvioidun investointitason pohjalta ollen -2,2 M € vuodessa vuosina 2024-2026 (nettoinvestoinnit). Mahdollinen tätä korkeampi taso edellyttää kaupungin omaisuuden myymistä.

Vuoden 2024 miljoonan euron alijäämä tarkoittaisi tarvetta leikata ulkoista toimintakatetta 5,4 % eli n. 1,5 M € vuoden 2023 muetetun talousarvion (hallituksen esityksen valtuustolle 27.6.2023 § 245) tasosta. Leikkaus on erittäin suuri ottaen huomioon inflaatio- ja korkotasot.

Raamipäätös on annettu alustavana, koska se edellyttää yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain mukaista yhteistoimintamenettelyä ennen päätöksentekoa.

Merkittävälle määräilykselle haetaan jatkossa lisämäärärahaa edellyttäen, että ylitys on tiedossa riittävän ajoissa.

Hyvinvointi- ja sivistystoiminnan henkilöstön vaihtuvuus: "Toiminta-alueen lukuisat henkilövaihtuvuudet eri yksiköissä ovat vaikeuttaneet toimintaa. Henkilöstön runsas vaihtuvuus herättää kysymyksiä tarkastuslautakunnassa; esimerkiksi, onko strategisia tavoitteita saavutettu työhyvinvoinnin ja urakehityksen osalta?"

-> Koulutuspalveluissa (OVTES-alueella) vaihtuvuus on ollut 20,33 %. Vaihtuvuudessa otetaan huomioon palvelukseen tulleet ja palveluksesta lähteneet vakinaiset ja määräaikaiset suhteessa henkilöstömäärään 241 tilinpäätöspäivänä 31.12.2022. Luku ei sisällä sivutoimisia (esim. kansalaisopiston tuntiopettajia). Eläköitymistä on ollut myös koulutuspalveluissa, ja määräaikaisesta opetushenkilöstöstä vakinaistettiin 9 opettajaa, jotka vaikuttavat vaihtuvuusprosenttiin.

Pudasjärven kaupungilla työhyvinvointi ja työkyky ovat koko henkilöstön asia, siitä vastaavat työntekijä, esimies ja koko työyhteisö. Johto, henkilöstöpalvelut, työterveyshuolto ja työsuojelu ovat työhyvinvoinnin tukena. Koko työyhteisössä työhyvinvointiin ja työkykyyn tulee kiinnittää erityistä huomiota: pidetään huolta, välitetään varhain, kuunnellaan ja keskustellaan.

Pudasjärven Kyläverkot Oy: "Strategisia tavoitteita ei ole kirjattu tilinpäätökseen. Toteutumista ei voida arvioida."

-> (Huom. Tytäryhteisöjen osalta on vastattu konserniohjauksen näkökulmasta.) Kaupungin talousarvion ja tilinpäätöksen, joihin sisällytetään tietoja tytäryhteisöjen ko. asiakirjoista, rakennetta yhdenmukaistetaan vuodelle 2024, eli kaikilta yhtiöiltä pyydetään tiedot yhtenevällä tavalla, mutta harventaen raportointi liitettäväksi vain vuoden toiseen osavuotiskatsaukseen (puolivuotiskatsaukseen).

Kiinteistö Oy Pudasjärven Teurastamo: ”- vaatii toimenpiteitä käyttöasteen lisäämiseksi - jatkojalostustiloja ei ole saatu vuokrattua eteenpäin”

-> Myös kaupungin omistamat yhtiöt ja omistukset ovat tarkastelun kohteena talouden tasapainottamistoimenpiteissä.

Kiinteistö Oy Pudasjärven Harjus: ”Strategiset tavoitteet ovat työn alla”

-> Kaupungin talousarvion ja tilinpäätöksen, joihin sisällytetään tietoja tytäryhteisöjen ko. asiakirjoista, rakennetta yhdenmukaistetaan vuodelle 2024, eli kaikilta yhtiöiltä pyydetään tiedot yhtenevällä tavalla, mutta harventaen raportointi liitettäväksi vain vuoden toiseen osavuositarkastukseen (puolivuotitarkastukseen).

Konserniohjaus: ”Tarkastuslautakunta toteaa, että valtuuston hyväksymässä talousarviossa konsernille asetetut tavoitteet: velkaantumisen tilinpäätöksessä 17 556/as (10 651 €/as 2021; tavoite alle 6 500 €), omavaraisuusasteesta 32,6 % (34 % 2021, tav. yli 45 %), vuosikate poistoista 74,1 % (92,6 % 2021, tav. yli 100 %) ja suhteellisesta velkaantuneisuudesta 80,1 % (77,1 % 2021, tav. alle 65 %) eivät ole toteutuneet, tällä eivätkä edellisellä tilikaudella.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että tarkasteltaessa konsernin tulosta, tulos on heikko. Valtakunnallisesti tarkasteltua kaupunkikonsernin velat ja vuokratuotot asukasta kohden ovat erittäin suuret. Osalla konserniyhtiöistä lainakannan suojaamattomuus lisää korkokustannuksia tulevina vuosina merkittävästi. Osalla yhtiöistä alhainen omavaraisuusaste voi johtaa rahoituksen saannin vaikeutumiseen. Mahdollisuudet mittaviin investointeihin ovat rajalliset sekä kaupungilla että konserniyhtiöllä.

Kaupungin luottamushenkilöiden roolia yhtiöiden hallituksissa tulee täsmentää. Yhtiön hallituksen jäsenen tehtävänä on edustaa yhtiön etua. Yhtiöiden hallituksissa edustusta voisi laajentaa myös valtuutetuille, painottaen asiantuntijuutta.”

-> Tavoitteet on asetettu yleisesti tavoiteltavalla tasolla, eikä tavoitteiden saavuttaminen ole ollut talousarviovuonna tosiasiallisesti mahdollista. Vuoden 2024 talousarviossa tavoitteet asetetaan juuri Pudasjärven kaupunkikonsernia koskevin ottaen huomioon konsernin nykyinen taloudellinen tilanne.

Kaupunginhallitus käsitteli 28.2.2023 § 87 konserniohjeen muuttamista, siten, että konserniyhtiön olisi esityksen mukaan tullut varata konsernijohdon viranhaltijalle läsnäolo-oikeus puheoikeudella hallituksen kokouksiin. Kaupunginhallitus päätti palauttaa asiaa valmisteluun. Asiaa ei ole toistaiseksi jatkovalmistelu.

Konserniohjauksessa on painotettu kaupungin lähtökohtaisesti hyvin pidättyväistä linjaa tytäryhteisöjen mahdollisiin lainatakaus- tai pääomitarpeisiin tilanteessa, jossa kaupungin taloutta on tasapainotettava.

Tilojen käyttö: "Saatujen selvitysten perusteella Hirsikampuksen tiloissa, isojen ruokailua vaativien tilaisuuksien järjestäminen on käytännössä mahdotonta. Keittiö ei ole ulkopuolisten käytettävissä. Alkuperäinen tarkoitus tilojen käytöstä ei ole toteutunut."

-> Ulosvuokrattujen (ml. keskuskeittiö) käytöstä muuhun toimintaan päättää vuokralainen vuokrasopimuksen ehdot huomioiden. Kaupungin hallinnoimien tilojen monipuolinen käyttö tulee mahdollistaa tilojen saatavuuden myös kaupungin talouden kannalta. Osan hirsikampuksen tiloista käytön mahdollistaminen kannattaa selvittää esimerkiksi lukitusjärjestelyin ilman iltavalvojaakin käyttökustannusten alentamiseksi.

Yhteydenottoihin vastaaminen ja tavoitettavuus: "Viranhaltijoiden vastauksissa kuntalaisten tiedusteluihin, viesteihin ja puheluihin on edelleen parannettavaa."

-> Viranhaltijoita on ohjeistettu asiaan liittyen kesä- ja syyskuussa.

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen: "Sidonnaisuusilmoitukset puuttuivat 8 henkilöltä ja neljältä pyydettiin korjauksia."

-> Sidonnaisuusilmoitusvelvollisuudesta on muistutettu luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita, joita velvollisuus koskee, syyskuussa 2023.

HYTE-kerroin: "Hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen kertoimen (HYTE) hyödyntäminen valtionosuuksien kartuttamisessa edellyttää toimintojen kehittämistä ja niistä raportointia. Päätöksenteossa tulee huomioida HYTE-kertoimen kriteerit, koska valtionosuudet määräytyvät ennaltaehkäisevien terveyttä ja hyvinvointia edistävien toimenpiteiden mukaan."

-> HYTE-kertoimeen vaikuttavia indikaattoreita seurataan, ja kehityskohteita on huomioitu kaupungin palvelutuotannossa sekä tiedonkeruussa. Pyritään jatkossa tuomaan HYTE-kertoimen kriteereihin liittyviä asioita aktiivisemmin päätöksentekoon.

Asuntotarjonta: "Syötteen alueen kehitys ja kehittäminen on ollut vahvaa. Palvelujen monipuolistamiseen on panostettava. Vuokra-asuntojen puute rajoittaa Syötteellä työntekijöiden rekrytointia. Palveluilla ja asunnoilla mahdollistettaisiin vakituisten asukkaiden saamista alueelle. Ratkaisumallien ideointi on välttämätöntä. Kaupunkitaajamassa on puutetta vuokra-asunnoista mm. opiskelijoille, mikä vaikeuttaa opiskelijoiden hakeutumista opiskelemaan paikkakunnalle."

-> Pudasjärven Vuokratalot Oy toteuttaa parasta aikaa Syötteelle asuntotuotantoa kausityöntekijöitä varten. Riittävän ja laadukkaan vuokra-asuntotarjonnan tärkeys Kurenalla on tunnustettu kaupungin veto- ja pitovoiman kannalta. Mahdollisuudet lisävelanottoon tai takausvastuiden

lisäämiseen ovat kaupunkikonsernissa kuitenkin vähäiset asuntotuotannon lisäämiseksi.

Kaupunginjohtajan muutettu esitys:

Kaupunginhallitus

1) antaa arviointikertomuksessa vuodelta 2022 esitettyihin havaintoihin (arviointikertomuksesta poimitut havainnot lainausmerkeissä) tarkastuslautakunnalle ja valtuustolle seuraavan vastauksen:

OSAO alijäämän kattaminen: "Sopimuksen mukaan kaupunki on sitoutunut kattamaan mahdollisen alijäämän, mihin on talousarviossa syytä varautua tulevaisuudessa."

-> Budjetointitapa on korjattu talousarviomuutoksella vuoden 2023 talousarvioon ja sisällytetään tuleviin talousarvioihin.

Alaskirjaukset: "Kiinteistöjen alaskirjauksiin käytettiin 1,12 M €, joita ei ollut talousarviossa."

-> Budjetointitapa on korjattu talousarviomuutoksella vuoden 2023 talousarvioon ja sisällytetään tuleviin talousarvioihin.

Sivistys- ja hyvinvointitoiminnan määrärahaylitys: "Toimintakate ylittyi muutetusta talousarviosta huolimatta 855 973 €:lla. Ylitys alkuperäiseen talousarvioon nähden oli 1,56 M€."

-> Merkittävälle ylitykselle haetaan jatkossa lisämäärärahaa edellyttäen, että ylitys on tiedossa riittävän ajoissa.

Tekninen ja ympäristötoiminnan määrärahaylitys: "Lisämäärärahasta, joka oli 390 601 € huolimatta toimintakate ylitti muutetun talousarvion 765 709 €:lla."

-> Merkittävälle ylitykselle haetaan jatkossa lisämäärärahaa edellyttäen, että ylitys on tiedossa riittävän ajoissa.

Määrärahaylitysten perustelut: "Tarkastuslautakunta kaipaa edelleen muutamilta toimijoilta hieman laajempia sanallisia selvityksiä yli- ja alijäämistä talousarvioon nähden."

-> Vuoden 2023 osavuosisikatsaus- ja tilinpäätösohjeistuksiin on tähdennetty ja tähdennetään velvollisuutta raportoida erityisesti mahdolliset taloudellisten tavoitteiden saavuttamattomuuden selittävät keskeiset perustelut.

Talouden arviointi: "Sopeuttamishojelman tavoite jäi vajaaksi vuonna 2022 noin 635 000 €. // Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tiukkaa talouskuria on välttämätöntä jatkaa edelleen."

-> Talouden sopeutusohjelman toteuma v. 2021-2022 ja ennuste ohjelman toteutumasta v. 2021-2023 on laskettu ja annettu valtuustolle tiedoksi. Valtuusto on hyväksynyt talouden sopeutusohjelman vuosille 2021-2023 10.12.2020 § 50. Ohjelmalla on sitouduttu 3 056 100 € sopeuttamiseen vuosina 2021-2023. Helmikuun 2023 lopun ennusteen tilanteessa ohjelman mukaisesta sopeutuksesta jäisi toteutumatta 1 396 115 €. Valtuusto päätti 20.4.2023 ja 22.5.2023 sopeutusohjelman muuttamisesta siten, että lisäsäästöjä saadaan:

- käyttötalous -333 335 €
- investoinnit -150 000 €
- kehittämisrahaston käyttötarve - 5000 €

Talouden arviointi: "Pudasjärven kaupunkikonsernin velat ja vuokravastuut asukasta kohden ovat valtakunnallisesti tarkastellen huolestuttavan suuret. // Kumulatiivinen ylijäämä on enää 2,7 milj. euroa, mikä edellyttää sopeuttamishojelman tinkimätöntä noudattamista ja tiukkaa taloudenpitoa tulevina vuosina. // Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen perusteella tarkastuslautakunta edellyttää johtavilta virkamiehiltä, kaupunginhallitukselta sekä valtuutetuilta huolellisuutta ja vastuullisuutta erityisesti talousasioiden päätöksenteossa ja seurannassa. Talousasioista tulee raportoida valtuutetuille ajantasaisesti. // Peruspalveluiden toimintaympäristöt ovat toimivat ja ajanmukaiset. Jatkossa toimintojen kehittämiseen tulee erityisesti panostaa. Voimakkaasta korkojen noususta ja muista kohonneista kustannuksista johtuen investointien käynnistämistä on tarkoin harkittava. Vain kehitystä edistävät ja tuottavat investoinnit voidaan toteuttaa. // Tappiollisia tilinpäätöksiä ei ole varaa tehdä."

-> Kaupungin talouden sopeuttamistarve on tunnistettu. Kaupungin talouden sopeuttamistarve on huomattava. Toimintakatetta on pystyttävä leikkaamaan ja investointitasoa alentamaan kaupungin talouskehityksen korjaamiseksi. Toimenpiteet ovat kiireellisiä, ja kaupungin taseeseen kertynyt edellisten tilikausien ylijäämä, 31.12.2022 tilanteessa 2 712 206 €, jouduttaneen sopeuttamistoimenpiteistä huolimatta käyttämään suunnitelmakauden 2024-2026 aikana.

Talouden sopeutusohjelma päättyessä 31.12.2023 talouden sopeuttaminen pyritään tekemään osana talousarvioprosessia erillisen ohjelman sijaan.

Talousarviovuoden 2024 ulkoisen toimintakatteen alustava raami on on valmisteltu siten, että vuodesta muodostuisi 1 000 000 € alijäämäinen. Suunnitelmavuosien 2025- 2026 alustavaksi alijäämäksi on suunniteltu 870 000 € vuodessa. Tarkastuslautakunta esittää, ettei tappiollisia tilinpäätöksiä ole varaa tehdä. Käytännössä tätä ei ole kuitenkaan mahdollista voimakkaasta ja mahdollisimman nopeasta sopeuttamisesta huolimatta.

Alustava investointiraami on suunniteltu taloudellisesti kestäväksi arvioidun investointitason pohjalta ollen -2,2 M € vuodessa vuosina 2024-2026 (nettoinvestoinnit). Mahdollinen tätä korkeampi taso edellyttää kaupungin omaisuuden myymistä.

Vuoden 2024 miljoonan euron alijäämä tarkoittaisi tarvetta leikata ulkoista toimintakatetta 5,4 % eli n. 1,5 M € vuoden 2023 muutetun talousarvion (hallituksen esityksen valtuustolle 27.6.2023 § 245) tasosta. Leikkaus on erittäin suuri ottaen huomioon inflaatio- ja korkotasot.

Raamipäätös on annettu alustavana, koska se edellyttää yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain mukaista yhteistoimintamenettelyä ennen päätöksentekoa.

Merkittäville määräilykselle haetaan jatkossa lisämäärärahaa edellyttäen, että ylitys on tiedossa riittävän ajoissa.

Hyvinvointi- ja sivistystoiminnan henkilöstön vaihtuvuus: "Toiminta-alueen lukuisat henkilövaihtuvuudet eri yksiköissä ovat vaikeuttaneet toimintaa. Henkilöstön runsas vaihtuvuus herättää kysymyksiä tarkastuslautakunnassa; esimerkiksi, onko strategisia tavoitteita saavutettu työhyvinvoinnin ja urakehityksen osalta?"

-> Koulutuspalveluissa (OVTES-alueella) vaihtuvuus on ollut 20,33 %. Vaihtuvuudessa otetaan huomioon palvelukseen tulleet ja palveluksesta lähteneet vakinaiset ja määräaikaiset suhteessa henkilöstömäärään 241 tilinpäätöspäivänä 31.12.2022. Luku ei sisällä sivutoimisia (esim. kansalaisopiston tuntiopettajia). Eläköitymistä on ollut myös koulutuspalveluissa, ja määräaikaisesta opetushenkilöstöstä vakinaistettiin 9 opettajaa, jotka vaikuttavat vaihtuvuusprosenttiin.

Pudasjärven kaupungilla työhyvinvointi ja työkyky ovat koko henkilöstön asia, siitä vastaavat työntekijä, esimies ja koko työyhteisö. Johto, henkilöstöpalvelut, työterveyshuolto ja työsuojelu ovat työhyvinvoinnin tukena. Koko työyhteisössä työhyvinvointiin ja työkykyyn tulee kiinnittää erityistä huomiota: pidetään huolta, välitetään varhain, kuunnellaan ja keskustellaan.

Pudasjärven Kyläverkot Oy: "Strategisia tavoitteita ei ole kirjattu tilinpäätökseen. Toteutumista ei voida arvioida."

-> (Huom. Tytäryhteisöjen osalta on vastattu konserniohjauksen näkökulmasta.) Kaupungin talousarvion ja tilinpäätöksen, joihin sisällytetään tietoja tytäryhteisöjen ko. asiakirjoista, rakennetta yhdenmukaistetaan vuodelle 2024, eli kaikilta yhtiöiltä pyydetään tiedot yhtenevällä tavalla, mutta harventaen raportointi liitettäväksi vain vuoden toiseen osavuosikatsaukseen (puolivuotiskatsaukseen).

Kiinteistö Oy Pudasjärven Teurastamo: "- vaatii toimenpiteitä käyttöasteen lisäämiseksi - jatkojalostustiloja ei ole saatu vuokrattua eteenpäin"

-> Myös kaupungin omistamat yhtiöt ja omistukset ovat tarkastelun kohteena talouden tasapainottamistoimenpiteissä.

Kiinteistö Oy Pudasjärven Harjus: "Strategiset tavoitteet ovat työn alla"

-> Kaupungin talousarvion ja tilinpäätöksen, joihin sisällytetään tietoja tytäryhteisöjen ko. asiakirjoista, rakennetta yhdenmukaistetaan vuodelle 2024, eli kaikilta yhtiöiltä pyydetään tiedot yhtenevällä tavalla, mutta harventaen raportointi liitettäväksi vain vuoden toiseen osavuositarkastukseen (puolivuotitarkastukseen).

Konserniohjaus: "Tarkastuslautakunta toteaa, että valtuuston hyväksymässä talousarviossa konsernille asetetut tavoitteet: velkaantumisen tilinpäätöksessä 17 556/as (10 651 €/as 2021; tavoite alle 6 500 €), omavaraisuusasteesta 32,6 % (34 % 2021, tav. yli 45 %), vuosikate poistoista 74,1 % (92,6 % 2021, tav. yli 100 %) ja suhteellisesta velkaantuneisuudesta 80,1 % (77,1 % 2021, tav. alle 65 %) eivät ole toteutuneet, tällä eivätkä edellisellä tilikaudella.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että tarkasteltaessa konsernin tulosta, tulos on heikko. Valtakunnallisesti tarkasteltua kaupunkikonsernin velat ja vuokratuotot asukasta kohden ovat erittäin suuret. Osalla konserniyhtiöistä lainakannan suojaamattomuus lisää korkokustannuksia tulevana vuosina merkittävästi. Osalla yhtiöistä alhainen omavaraisuusaste voi johtaa rahoituksen saannin vaikeutumiseen. Mahdollisuudet mittaviin investointeihin ovat rajalliset sekä kaupungilla että konserniyhtiöllä.

Kaupungin luottamushenkilöiden roolia yhtiöiden hallituksissa tulee täsmentää. Yhtiön hallituksen jäsenen tehtävänä on edustaa yhtiön etua. Yhtiöiden hallituksissa edustusta voisi laajentaa myös valtuutetuille, painottaen asiantuntijuutta."

-> Tavoitteet on asetettu yleisesti tavoiteltavalla tasolla, eikä tavoitteiden saavuttaminen ole ollut talousarviovuonna tosiasiallisesti mahdollista. Vuoden 2024 talousarviossa tavoitteet asetetaan juuri Pudasjärven kaupunkikonsernia koskevana ottaen huomioon konsernin nykyinen taloudellinen tilanne.

Kaupunginhallitus käsitteli 28.2.2023 § 87 konserniohjeen muuttamista, siten, että konserniyhtiön olisi esityksen mukaan tullut varata konsernijohdon viranhaltijalle läsnäolo-oikeus puheoikeudella hallituksen kokouksiin. Kaupunginhallitus päätti palauttaa asiaa valmisteluun. Asiaa ei ole toistaiseksi jatkovalmistelu.

Konserniohjauksessa on painotettu kaupungin lähtökohtaisesti hyvin pidättyväistä linjaa tytäryhteisöjen mahdollisiin lainatakaus- tai pääomitarpeisiin tilanteessa, jossa kaupungin taloutta on tasapainotettava.

Tilojen käyttö: "Saatujen selvitysten perusteella Hirsikampuksen tiloissa, isojen ruokailua vaativien tilaisuuksien järjestäminen on käytännössä mahdotonta. Keittiö ei ole ulkopuolisten käytettävissä. Alkuperäinen tarkoitus tilojen käytöstä ei ole toteutunut."

-> Ulosvuokrattujen (ml. keskuskeittiö) käytöstä muuhun toimintaan päättää vuokralainen vuokrasopimuksen ehdot huomioiden. Kaupungin hallinnoimien tilojen monipuolinen käyttö tulee mahdollistaa tilojen

saatavuuden myös kaupungin talouden kannalta. Osan hirsikampuksen tiloista käytön mahdollistaminen kannattaa selvittää esimerkiksi lukitusjärjestelyin ilman iltavalvojaakin käyttökustannusten alentamiseksi.

Yhteydenottoihin vastaaminen ja tavoitettavuus: "Viranhaltijoiden vastauksissa kuntalaisten tiedusteluihin, viesteihin ja puheluihin on edelleen parannettavaa."

-> Viranhaltijoita on ohjeistettu asiaan liittyen kesä- ja syyskuussa.

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen: "Sidonnaisuusilmoitukset puuttuivat 8 henkilöltä ja neljältä pyydettiin korjauksia."

-> Sidonnaisuusilmoitusvelvollisuudesta on muistutettu luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita, joita velvollisuus koskee, syyskuussa 2023.

HYTE-kerroin: "Hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen kertoimen (HYTE) hyödyntäminen valtionosuuksien kartuttamisessa edellyttää toimintojen kehittämistä ja niistä raportointia. Päätöksenteossa tulee huomioida HYTE-kertoimen kriteerit, koska valtionosuudet määräytyvät ennaltaehkäisevien terveyttä ja hyvinvointia edistävien toimenpiteiden mukaan."

-> HYTE-kertoimeen vaikuttavia indikaattoreita seurataan, ja kehityskohteita on huomioitu kaupungin palvelutuotannossa sekä tiedonkeruussa. Pyritään jatkossa tuomaan HYTE-kertoimen kriteereihin liittyviä asioita aktiivisemmin päätöksentekoon.

Asuntotarjonta: "Syötteen alueen kehitys ja kehittäminen on ollut vahvaa. Palvelujen monipuolistamiseen on panostettava. Vuokra-asuntojen puute rajoittaa Syötteellä työntekijöiden rekrytointia. Palveluilla ja asunnoilla mahdollistettaisiin vakituisten asukkaiden saamista alueelle. Ratkaisumallien ideointi on välttämätöntä. Kaupunkitaajamassa on puutetta vuokra-asunnoista mm. opiskelijoille, mikä vaikeuttaa opiskelijoiden hakeutumista opiskelemaan paikkakunnalle."

-> Pudasjärven Vuokratalot Oy toteuttaa parasta aikaa Syötteelle asuntotuotantoa kausityöntekijöitä varten. Riittävän ja laadukkaan vuokra-asuntotarjonnan tärkeys Kurenalla on tunnistettu kaupungin veto- ja pitovoiman kannalta. Mahdollisuudet lisävelanottoon tai takausvastuiden lisäämiseen ovat kaupunkikonsernissa kuitenkin vähäiset asuntotuotannon lisäämiseksi.; ja

2) tarkastaa tämän pykälän heti kokouksessa.

Päätös

Muutettu esitys hyväksyttiin. Tämä pykälä tarkastettiin heti kokouksessa.

Jakelu

valtuuston listalle

VALT 18.09.2023 § 52
1795/00.03.00/2023

Kaupunginhallituksen esitys

Valtuusto merkitsee kaupunginhallituksen vastauksen
arviontikertomukseen (edellä; KH 12.9.2023 § 308) tietoonsa saatetuksi.

Päätös Hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

Jakelu Tarkastuslautakunta